

ПРИРОДНІ РЕСУРСИ РЕГІОНУ: ПРОБЛЕМИ МЕТРИЗАЦІЇ, ВИКОРИСТАННЯ Й ОХОРОНИ

У Львові 17–19 квітня 2013 року на географічному факультеті Львівського національного університету імені Івана Франка відбувся Другий міжнародний науковий семінар “Природні ресурси регіону: проблеми метризації, використання й охорони”, присвячений 25-річчю кафедри раціонального використання природних ресурсів і охорони природи Львівського національного університету імені Івана Франка.

У роботі міжнародного семінару взяли участь науковці в галузях географії, лісівництва, природоохоронної справи з Польщі, Білорусі й України. Українські учасники семінару прибули з Києва, Львова, Тернополя, Ужгорода. На семінарі виголошено 18 доповідей, з яких п’ять на пленарному засіданні.

Учасників семінару привітали проректор з науково-педагогічної роботи Львівського національного університету імені Івана Франка Звенислава Мамчур, ректор Національного лісотехнічного університету України, академік НАН України Ю. Туниця, декан географічного факультету В. Біланюк, відомий учений, професор С. Стойко, завідувач кафедри геоморфології і палеогеографії Я. Кравчук, завідувач кафедри фізичної географії А. Мельник, завідувач кафедри економічної і соціальної географії О. Шаблій, завідувач кафедри конструктивної географії та картографії В. Петлін, доцент кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів А. Кирильчук.

Завідувач кафедри раціонального використання природних ресурсів і охорони природи проф. С. Кукурудза виголосив доповідь на тему: “Чверть століття в пошуках оптимальних варіантів дослідження природного довкілля і підготовки фахівців”, у якій відзначив становлення кафедри як наукового й педагогічного підрозділу географічного факультету Франкового університету. Кафедрою підготовлено кількасот висококваліфікованих фахівців, 22 кандидати і три доктори наук. Викладачі кафедри опублікували десятки монографій, навчальних посібників і підручників, організували п’ять міжнародних конференцій і наукових семінарів, чимало природоохоронних акцій. Серед інших назвемо доповідь проф. П. Третяка, присвячену питанням біоенергетики лісового ландшафту. Проф. М. Назарук проаналізував природоохоронні дослідження на географічному факультеті протягом кінця ХХ–початку ХХІ ст. Завершилося пленарне засідання доповіддю проф. С. Стойка і доц. І. Койнової “Антропогенна трансформація природних екосистем Українських Карпат та програма сталого розвитку”.

Цікавою і змістовною була доповідь проф. М. Мальської та ст. викладача Ю. Зінька про сталий туризм Українських Карпат, доц. В. Брусака про сучасний стан і перспективи розвитку природно-заповідних територій та формування екологічної мережі, Д. Карбчука (Національний лісотехнічний університет України) про продуктивність надземної фітомаси дерев ялини європейської в природних лісостанах. А. Павелко доповів про екологічні ризики в гідроенергетиці карпатських річок, Л. Бей – про проблеми дослідження впливу екологічного стану автотранспортних зон урбосистем на здоров’я населення, С. Комариця – про сучасний стан та перспективи охорони карстового рельєфу Галицького Придністер’я. Дискусію викликала доповідь Я. Іваха про територіальні аспекти дослідження соціоекологічних проблем у Львівській області.

Завершився науковий семінар прийняттям ухвали, в якій пролунав заклик до влади, підприємців, освітян, релігійних конфесій та молоді раціонально використовувати дані

нам Всевишнім і Природою природні ресурси, примножувати, відтворювати та охороняти їх для майбутніх поколінь.

Нижче наведено повний текст ухвали.

УХВАЛА

Другого Міжнародного наукового семінару “Природні ресурси регіону: проблеми метризації, використання й охорони”,

присвяченого 25-річчю кафедри раціонального використання природних ресурсів й охорони природи Львівського національного університету імені Івана Франка, Львів, 17 – 19 квітня, 2013 рік.

Антропогенний вплив на природне довкілля, що посилюється наприкінці ХХ-го – початку ХХІ століття внаслідок техногенного навантаження на ландшафтну сферу Землі, за масштабами та інтенсивністю академік В. Вернадський прирівняв до геологічних процесів. Реальністю стало забруднення атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод, виснаження та враження ерозією ґрунтів, масове вирубування лісів, руйнування озонового горизонту, зміна парціального складу та кислотно-лужної рівноваги атмосфери спричинили глобальні зміни клімату, зменшення площі природної рослинності, зникнення багатьох видів організмів, зростання частоти техногенних аварій і природних катастроф. Хімічне, радіоактивне та інші забруднення життєвого середовища стало причиною виникнення невиліковних хвороб, незворотних змін в генетичній структурі організмів.

Всі ці “новації” мають місце і в Україні, де впродовж ХХ-го століття війнами, голодоморами та техногенними катаклізмами істотно підірвано генофонд нації. Великі регіони колись благодатного краю нині кваліфікуються як зони екологічного лиха. Економіка України перенасичена хімічними, гірничорудними та металургійними виробництвами із застарілими технологіями, зношеними і енергетично затратними засобами виробництва, масовими сміттєзвалищами тощо. Ці та інші причини зумовили глибоку демографічну кризу та безробіття.

Природа сама вже не в змозі нейтралізувати результати такого негативного впливу людини. За багатьма параметрами антропогенний вплив на природне довкілля дедалі швидше наближається до критичного рівня. Актуалізація екологічної проблематики як у Східному, так і в Західному регіонах набуває особливого значення у зв’язку з необхідністю розробки національної і регіональної стратегії сталого розвитку, зокрема у Львівській області, яка перенасичена екологічно шкідливими виробництвами та їх наслідками. Тому науковці і громадськість закликають владні структури дуже відповідально віднестися до екологічної складової проекту з видобування сланцевого газу на Олеській площі.

Своєрідним “моральним кодексом” поведінки людини в природному ландшафті має бути гуманне ставлення до живої і неживої природи та збереження культурної спадщини нації. Реальністю стає необхідність формування екологічної культури, покликаної реагувати на екологічну кризу. В цьому плані екологічна освіта, екологічні знання, екологічна відповідальність виступають важливим потенціалом для формування екологічної культури особистості.

Враховуючи екологічну ситуацію в Україні та Львівській області, вважаємо за необхідне звернутися до різних верств суспільства, зокрема:

- **владних структур**, щоб вони належним чином координували і контролювали виконання екологічного законодавства, тобто притримувалися принципу “хто забруднює – той платить”;
- **наукових працівників, аспірантів і студентів** природничих спеціальностей з тим, щоб вони розширювали і активізували дослідження в області природокористування та охорони природи;
- **освітян всіх рівнів** – від дитячих садків до університетів, щоб вони своїм вихованням прививали любов до рідної природи. Адже поняття “Природа” асоціюється з поняттям “Вітчизна”. Наполегливо удосконалювали методику і зміст викладання екологічних дисциплін, ширше застосовувати таку форму екологічного виховання як екскурсії на лоно природи, в Ботанічні сади, дендропарки, природничі і зоологічні музеї;
- **підприємців**, щоб вони перед тим, як започаткувати нові чи реконструювати старі проекти, виконували всебічну екологічну експертизу. Адже пам’ятаймо, що тільки екологічно безпечні проекти будуть екологічно вигідними;
- **релігійних конфесій**, щоб вони у своїх проповідях нагадували мирянам про те, що все “видиме і невидиме” – створене Всевишнім і Природою – потрібно зберігати для майбутніх поколінь.

Ухвалу прийнято одногосно.

Семен Кукурудза, Павло Теліш